

Visuel historie

Tilgange og eksempler

Visuel historie

Tilgange og eksempler

*Redigeret af
Anne Magnussen, Kirstine Sinclair, Casper Sylvest*

Syddansk Universitetsforlag 2018

© Forfatterne og Syddansk Universitetsforlag 2018
University of Southern Denmark
Studies in History and Social Sciences vol. 567
Sats: Donald Jensen, Unisats
Trykt af Narayana Press
Omslagsfoto: Familien Henriques, ca. 1863. Det Kongelige Bibliotek
Billedet er nærmere behandlet i indledningen.
ISBN 978 87 408 3129 0

Visuel historie er trykt med støtte fra:
Alfred Good's Fond
Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse
Humanioras Publikationsudvalg, Syddansk Universitet
Institut for Historie, Syddansk Universitet

Mekanisk, fotografisk, elektronisk eller
anden mangfoldiggørelse af denne bog
er kun tilladt med forlagets tilladelse eller
ifølge overenskomst med Copy-Dan.

Syddansk Universitetsforlag
Campusvej 55
5230 Odense M

www.universitypress.dk

Indhold

	Forord	9
	Indledning <i>Anne Magnussen, Kirstine Sinclair og Casper Sylvest</i>	11
	Del I – Billeder og tekst	
	Introduktion til billede og tekst	41
1	Ikonoklasmen En billedstrid med billeder som hovedkilder <i>Christian Høgel</i>	49
2	Biskoppelig repræsentation belyst ved nogle udvalgte biskoppers segl <i>Tine Kondrup</i>	69
3	Den manipulerede krigshelt Visuel og litterær efterbearbejdning af krigens billeder i sidste halvdel af 1800-tallet <i>Jannie Uhre Ejstrud</i>	87
4	En hilsen fra Harzen En analyse af postkort sendt fra Forbundsrepublikken Tyskland til Danmark 1949-1970 <i>Julie Andersen</i>	105
5	Forestillinger om middelalderen under det franquistiske diktatur Tegneserier som historiske kilder <i>Anne Magnussen</i>	123

	Del II – Billeder og fortællinger	
	Introduktion til billeder og fortællinger	141
6	Narrativer, billeder og visuel kultur i nittenhundredetallets tyske illustrerede historiebøger <i>Kathrin Maurer</i>	147
7	I lysbilledets nærvær Oplevelsen af jødisk nationalisme gennem lysbilledforedraget <i>Maja Gildin Zuckerman</i>	165
8	Historie, spillefilm og filmiske fortællinger om Første Verdenskrig <i>Nils Arne Sørensen</i>	183
9	Socialfilm og statspropaganda <i>Frederik Forrai Ørskov</i>	201
10	Krigspropaganda og national identitet i amerikansk film <i>Why We Fight</i> og <i>American Sniper</i> <i>Thomas Ærvold Bjerre</i>	219
11	Billeder på den danske atomkulturs fødsel <i>Aske Hennelund Nielsen & Casper Sylvest</i>	237

	Del III – Billeder som symboler og ikoner	
	Introduktion til billeder som symboler og ikoner	259
12	Nationalsymbol med gren og gevær <i>Den tapre landsoldat</i> i danmarkshistorier fra 1800-tallet til i dag <i>Lone Kølle Martinsen og Gertrud Oelsner</i>	265
13	Dionysos-ikonografi i antikke romerske gravkontekster En nyfortolkning af en skulpturgruppe <i>Jane Hjarl Petersen</i>	287
14	Kødets opstandelse Forestillinger om det evige liv i 1700- og 1800-tallet <i>Martin Rheinheimer</i>	305
15	Den døde dreng på stranden <i>Kirstine Sinclair</i>	321
16	Historiske kort og visuel analyse <i>Per Grau Møller</i>	339
	Illustrationer	356
	Bidragydere	358

Forord

Denne bog har sit udspring i en interesse for visuelt materiale blandt forskere på Institut for Historie ved SDU. Denne interesse er over årene primært kommet til udtryk i hver vores forskning og undervisning, og først inden for de seneste år er vi blevet opmærksomme på, at vi kunne drage nytte af og blive klogere i fællesskab ved at stifte nærmere bekendtskab med det ret omfattende og forskelligartede arbejde med visuelt materiale, som vi og vores kolleger bedrev. I samme forbindelse kunne vi også styrke vores arbejde med visualitet i undervisningen og ikke mindst i metodeundervisningen ved historiestudiet på SDU.

Ideen til at samle vores bidrag i en bog blev dog først født senere. Vi begyndte i det små fra 2014 med læsegruppemøder, hvor vi bl.a. diskuterede fotografihistorie, visuel metode og tekster af forfattere, hvilket hjalp os med at afklare vores interesser og forskelligheder i arbejdet med visuelt materiale. Møderne var inspirerende og fyldt med den gode energi, som genuine, fælles interesser afføder. Ideen til en bog blev derfor også mødt med entusiasme. Vi holdt seminarer med oplæg baseret på manuskriptudkast, inviterede yderligere bidrag, fortsatte arbejdet i temagrupper og nød godt af bidragsydernes seriøse arbejde med ideer, tekster og ikke mindst billeder.

Denne antologi er resultatet af det fælles arbejde, og vi håber, at den vil være til generel inspiration og konkret hjælp i studerendes og kollegers arbejde med visuelle kilder.

Udgivelsen af en bog som denne er afhængig af støtte fra mange sider. Bidragsyderne har gjort et fantastisk stykke arbejde og medvirket til, at det samtidig har været både sjovt og lærerigt. Samarbejdet er ikke blot forløbet planmæssigt, men har været en fornøjelse fra ende til anden. Tænk, at man kan få så mange kolleger fra alle dele af vores institut og fra andre institutter på fakultetet til at kaste sig ud i sådan et projekt! Det luner i en tid, hvor den humanistiske forskning er under pres fra mange sider. Konkret vil vi også gerne takke Martin Rheinheimer for hans deltagelse i redaktionsgruppen i den første fase af bogprojektet, samt Mette Luise Hoppe Christensen for hendes arbejde med oversættelsen fra engelsk af et af bogkapitlerne.

Vi vil også gerne takke Institut for Historie ved SDU, der har bakket op om vores aktiviteter fra starten. Vi er glade for, at denne form for samarbejde ikke bare er muligt på instituttet, men aktivt er blevet støt-

tet af institutlederne Jesper Carlsen og Martin Rheinheimer. Ud over at give indblik i kollegers fagområder og ekspertise bidrager det nemlig positivt til instituttets faglige ånd og sociale liv, hvilket igen smitter af på vores fælles uddannelsesaktiviteter.

Udgivelsen har desuden fået økonomisk støtte fra Humanioras Publikationsudvalg, Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse, Institut for Historie, SDU, og Alfred Good's Fond. Vi er meget taknemmelige for støtten. Vi vil i samme forbindelse også gerne takke Syddansk Universitetsforlag for et godt samarbejde.

Odense, august 2018

Anne Magnussen, Kirstine Sinclair & Casper Sylvest